

Beschrijvingsbrief

42 ste Jaarlijkse Algemene Vergadering (80ste algemene vergadering)

De openbare jaarlijkse algemene vergadering van de VVD wordt gehouden op vrijdag 26 en zaterdag 27 mei 1989 in de Schouwburg te Middelburg.

Door de ledenvergaderingen van de afdelingen, de centrale vergaderingen van de ondercentrales en kamercentrales, de commissies van advies (art. 60 h.r.) en de bijzondere groepen (art. 78.1 h.r.) kunnen tot en met 10 april 1989 amendementen c.q. moties bij de algemeen secretaris worden ingediend op de voorstellen die in de beschrijvingsbrief zijn opgenomen. Deze amendementen en moties worden gepubliceerd in *Vrijheid en Democratie* van mei 1989 (zie voor wijze van indiening: N.B.1.).

AGENDA

..... vrijdag 26 mei 1989, 14.00 uur .....

1. Opening door de voorzitter, dr. L. Ginjaar.

2. Rekening en verantwoording en jaarverslag van de penningmeester over 1988 ingevolge art. 18.3 statuten *

3. Verslag van de commissie van drie leden

ter voorlichting van de algemene vergadering bij de behandeling van de rekening en verantwoording van de penningmeester over het jaar 1988. De commissie bestaat - in alfabetische volgorde - uit: mevr. drs. M. Brouwer-van Wijk te Sneek, G. Kappelle te Groningen, dr. ir. A.P. Kole te Nuenen; plaatsvervangende leden: W. Donker te Lelystad, drs. Th.A.J. Meys te Amsterdam, ir. T. Thalhammer te Son.

4. Benoeming van een commissie van drie leden

ter voorlichting van de algemene vergadering bij de behandeling van de rekening en verantwoording van de penningmeester over het jaar 1989 (art. 30.2 statuten).

Voorgesteld worden - in alfabetische volgorde - de volgende leden: mevr. drs. M. Brouwer-van Wijk te Sneek, drs. Th.A.J. Meys te Amsterdam, ir. T. Thalhammer te Son; plaatsvervangende leden: ir. J. Boeve te Zuid-Beijerland, mevr. W.J.M. Bregman-Kaaks te Roden, W. Donker te Lelystad.

Namen van overige kandidaten kunnen tot en met 10 april 1989 ter kennis van de algemeen secretaris worden gebracht, mits deze kandidaat zijn gesteld door de ledenvergadering van de afdeling.

5. Voorstel van het hoofdbestuur inzake de hoogte van de contributie 1990 ingevolge art. 64.1 h.r. en de verdeling van de contributiegelden ingevolge art. 66.1 h.r.

Tekst:

Het hoofdbestuur stelt voor om de hoogte van de verschuldigde contributie voor 1990 ongewijzigd te laten. Voorts blijft de verdeling van de contributie-opbrengst ongewijzigd.

Toelichting:

Na de verhoging van de contributie in 1988 wil het hoofdbestuur thans niet opnieuw een verhoging aan de algemene vergadering voorleggen, terwijl het ook de door de 41ste JAV vastgestelde verdeling van de contributiegelden ongewijzigd wil laten.

Het hoofdbestuur is echter wel de overtuiging toegedaan dat ondanks de verhoging in 1988 en de forse bezuinigingen die in het centrale apparaat van de partij hebben plaatsgevonden, de financiële situatie nog niet optimaal is.

6. Voorstel van het hoofdbestuur inzake besluitvorming t.a.v. een aantal beslispunten m.b.t. positie en functie van de ondercentrales (zie ook de bijlage I).

Ingevolge de toezegging van de voorzitter van de partij namens het hoofdbestuur op de 41ste jaarlijkse algemene vergadering te Veldhoven heeft het hoofdbestuur zich gebogen over de problematiek van functie, taakstelling en organisatie van de ondercentrales nu de algemene vergadering besloten heeft de ondercentrales als instanties binnen de partijstructuur te handhaven.

om optimaal gebruik te maken van het feit dat de ondercentrales ingevolge de uitspraak ter zake van de 41ste JAV in de structuur van de partij als laag zijn gehandhaafd.

6.4. In het kader van de kandidaatstellingen kan bij provinciale verkiezingen de desbetreffende kamercentrale (of kunnen de kamercentrales binnen een zelfde provincie gelegen) besluiten de ondercentrales een duidelijke taakstelling te geven. Deze ondercentrales treden dan in de plaats van de „slapende” statencentrales.

Toelichting:

In het rapport van de REC wordt op een dergelijke mogelijkheid gewezen, die daarin voor alle kamercentrales dezelfde is. Het hoofdbestuur geeft er echter de voorkeur aan om de toepassing van die mogelijkheid over te laten aan de kamercentrales, al naar gelang er behoefte aan bestaat. Worden de voorstellen van de regering inzake het terugdringen van het aantal statenkieskringen van 72 naar ca. 50 gerealiseerd dan zal eens te meer blijken dat de qua omvang veel kleinere ondercentrales bijzonder geschikt zijn om ook in het kader van de toepassing van de procedure PS een belangrijk rol te vervullen.

7. Voorstellen van het hoofdbestuur inzake besluitvorming t.a.v. een aantal beslispunten m.b.t. positie en functie van de partijraad (zie ook de bijlage I).

In het kader van de voorstellen tot herstructurering van het hoofdbestuur, neergelegd in wijzigingen van artikelen in statuten en huishoudelijk reglement, aanvaard door de 41ste jaarlijkse algemene vergadering te Veldhoven, heeft het hoofdbestuur bij monde van zijn voorzitter uitgesproken dat ook positie en functie van de partijraad bij de discussie over functie en structuur van de partijorganisatie dient te worden betrokken.

In 1986 was reeds door de partijraad een motie aanvaard die aandrang op het instellen van een commissie uit de partijraad die belast zou worden met het onderzoek naar het eigen functioneren. Daarbij zou de commissie de mogelijkheid hebben voorstellen tot wijziging te concipiëren.

Na in 1987 te zijn benoemd brachten de leden van de commissie in 1988 hun rapport uit.

Dit rapport werd onder de aandacht gebracht van de afgevaardigden naar de 41ste JAV, werd voorts meegezonden met de VVD-Expressie nr. 192 om vervolgens op 17 december 1988 door de partijraad samen met voorstellen van het hoofdbestuur (deze in de vorm van beslispunten) te worden behandeld. De behandeling resulteerde in het aanvaarden door de partijraad van moties die door het hoofdbestuur in zijn vergadering van 23 januari 1989 werden overgenomen in de vorm van beslispunten.

Deze beslispunten zijn de volgende:

7.1 De partijraad heeft tot taak om het hoofdbestuur en de algemene vergadering te adviseren inzake politieke en organisatorische onderwerpen en om gemachtigd door de algemene vergadering, standpunten in te nemen en uit te dragen. De algemene vergadering blijft vanzelfsprekend het hoogste orgaan van de partij. Zij kan uitspraken van de partijraad, gedaan zonder machtiging van de algemene vergadering, ongedaan maken.

Toelichting:

De bevoegdheden van de partijraad dienen te worden uitgebreid. De partijraad dient zowel meer frequent als meer adequaat te worden ingeschakeld in het geheel van handelingen binnen de partijorganisatie. Daartoe is zeer wel te denken aan het volgende referentiekader:

- de partijraad stelt de technische adviezen bij kandidaatstellingen vast (EP, EK, TK);
- de partijraad wordt frequent bij politieke meningsvorming c.q. besluitvorming betrokken (overigens blijft het verantwoordelijkheid afleggen door de fracties aan de algemene vergadering gehandhaafd) waarbij in het

bijzonder aandacht wordt geschonken (zo deze zijn te behandelen) aan rapporten van de prof. mr. B.M. Teldersstichting en van de commissies (ex art. 60 h.r.);

- de wijze van vergaderen wordt vastgesteld in een reglement van orde.

7.2. De naam partijraad dient gehandhaafd te blijven.

Toelichting:

Het hoofdbestuur - gehoord de partijraad - acht het zinvol de partijraad meer te doen zijn dan een adviesorgaan. Ook de andere grote partijen in Nederland hebben een partijraad. Het scheidt verwarring als de VVD er een zou hebben onder een andere naam. Het verdient aanbeveling om bij alle veranderingen in de organisatorische taak zoveel mogelijk continuïteit te houden.

7.3. De samenstelling van de partijraad dient als volgt te zijn:

Het aantal als zodanig gekozen leden met stemrecht circa 75, verdeeld naar rato van de ledentallen van de kamercentrales per 1 januari van enig jaar; De voorzitters van de kamercentrales blijven daarenboven met stemrecht lid van de partijraad; Met adviserende stem maken voorts deel uit van de partijraad:

- de partijvoorzitter en nog twee leden van het hoofdbestuur;
- de voorzitters van de VVD-fracties in de Staten-Generaal en de vertegenwoordiger van de VVD-leden in het Europese Parlement;
- de voorzitters van de Organisatie Vrouwen in de VVD en de Vereniging van Staten- en Raadsleden;
- het aangewezen lid van de VVD jonger dan 30 jaar, als adviseur van het hoofdbestuur, ingevolge art. 23.4 onder 3 gew. st.;
- de ereleden van de VVD.

De gekozen leden en uiteraard de ereleden kunnen zich niet laten vervangen, de andere leden wel.

Toelichting:

Het is ongewenst om bij de verkozen stemgerechtigde leden bij de verdeling over de kamercentrales geen rekening te houden met de aantallen leden per kamercentrale. Dat trekt bestaande en geaccepteerde verhoudingen scheef.

N.B.

De VVD-leden in de Staten-Generaal en het Europese Parlement, de leden van het hoofdbestuur en de voorzitters van de commissies van advies (art. 60 h.r.) zijn gerechtigd de vergaderingen van de partijraad bij te wonen en aldaar het woord te voeren.

7.4. De werkwijze van de partijraad kan als volgt worden verbeterd:

1. vergaderingen van de partijraad worden voorbereid door een agendacommissie. Naast de voorzitter van de partij en de algemeen secretaris (als ambtelijk functionaris) zal een drietal leden van de partijraad zitting hebben in de commissie;
2. eenmaal per jaar treedt een derde van alle gekozen leden van de partijraad af volgens een op te maken rooster; zij kunnen tweemaal worden herkozen.

Toelichting:

Met het instellen van een agendacommissie kan bevorderd worden dat de bijeenkomsten van de partijraad nog beter worden voorbereid dan thans het geval is. Aan de wensen die eventueel bij de leden van de raad leven kan daardoor meer gevolg worden gegeven zodat de inspraak bij voorbereiding en uitvoering beter verzekerd is. Door de zittingsduur van de gekozen leden in beginsel driemaal drie jaar te doen zijn wordt gezorgd enerzijds voor doorstroming, anderzijds voor voldoende continuïteit.

7.5. Als algemene eis voor de verkiezing van partijraadsleden wordt gesteld: rijpe ervaring en goede staat van dienst als bestuurder van een afdeling, ondercentrale of kamercentrale. Leden van de partijraad moeten geacht worden bij uitstek aan te voelen en ook te weten wat er in de partij leeft.

Toelichting:

Het huidige lidmaatschap van de partijraad kent geen duidelijk profiel; hierdoor wordt er soms op dermate in Nood-

lijke wijze invulling aan gegeven dat de waarde van de activiteiten onvoldoende is.

8. Voorstellen van het hoofdbestuur inzake wijzigingen van artikelen van het huishoudelijk reglement.

8a. Voorstel inzake aanvulling van artikel 10 h.r.

Tekst:

10.6 (nieuw) „Een van de leden van het bestuur van een afdeling, ondercentrale of kamercentrale is in het bijzonder belast met de taken van de afdeling (centrale) op het gebied van het jongerenbeleid”.

N.B.:

met ver nummering van de artikelen 10.6 (oud) en 10.7 (oud).

Toelichting:

Artikel 6 lid 2 van de Samenwerkingsovereenkomst VVD/JOVD geeft aan dat: „In de besturen van kamercentrales, ondercentrales en afdelingen van de VVD een lid specifiek belast is met de samenwerkingsovereenkomst”.

Op dit moment is in alle kamercentralebesturen een lid belast met het jongerenbeleid. De uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst maakt deel uit van de taakopdracht „Jongerenbeleid”. De met deze taken belaste bestuursleden zijn soms jongeren, soms niet.

Artikel 7 lid 2 van de Samenwerkingsovereenkomst VVD/JOVD legt het hoofdbestuur van de VVD de verplichting op een voorstel, ter regeling van de verkiezing van de bestuursleden met adviserende stem uit en door jongeren beneden de 30 jaar, aan de algemene vergadering te doen toekomen. Dit voorstel dient betrekking te hebben op de volgende bestuursniveaus: afdelingen, ondercentrales en kamercentrales. (De positie van een jongere tot 30 jaar in het hoofdbestuur is reeds elders geregeld.) Binnen de VVD blijkt niet of nauwelijks behoefte te bestaan aan invulling van de categorie „bestuursleden met adviserende stem uit en door jongeren beneden de 30 jaar op kamercentrale-, ondercentrale en afdelingsniveau”. Bovendien wordt de praktische uitvoerbaarheid - mede gezien de kleine aantallen jongeren in sommige afdelingen - gering geacht. Overwegend wordt de voorkeur gegeven aan een bestuurslid belast met jongerenbeleid. Derhalve geeft het hoofdbestuur er de voorkeur aan de voorwaarde „uit en door jongeren beneden 30 jaar” te laten vallen.

8b. Voorstel inzake opnemings in hoofdstuk X „Commissies” (h.r.) van een nieuw artikel.

Tekst:

59a (nieuw) „Landelijke commissie jongerenbeleid”. Naar analogie van de strekking van artikel 59 „Landelijke commissie vorming en scholing” zal invulling worden gegeven aan de reeds enige jaren bestaande commissie „LCJ”. De positie en de taakstelling van deze commissie zullen worden vervat in reglementsartikelen die t.z.t. in het kader van de algemene regelgeving aan de algemene vergadering zullen worden voorgelegd.

Toelichting:

Jongerenbeleid heeft een vaste plaats binnen de organisatorische opzet van de VVD gekregen. De commissie heeft een adviserende en coördinerende taak. Formeel ligt daar slechts art. 6 lid 4 van de SWO aan ten grondslag. Het lijkt beter deze zaak onafhankelijk van de SWO in het h.r. van de VVD vast te leggen, daar het immers ook hier een volstrekt interne VVD-aangelegenheid betreft.

Een mogelijke volgende samenwerkingsovereenkomst zou in dat geval zich kunnen onthouden van uitspraken over interne aangelegenheden van VVD en JOVD.

8c. Voorstel inzake schrapping van artikel 68.6 h.r.

Tekst:

Het hoofdbestuur stelt voor tot schrapping van artikel 68.6 h.r. te besluiten. Genoemd artikel luidt als volgt: „De leden van het algemeen secretariaat mogen geen bestuursfuncties in de VVD vervullen en geen deel uitmaken van enig vertegenwoordigend lichaam”.

partijraad van 17 december 1988 voor advies.

Tijdens die partijraad is door het aanvaarden van moties, geconcipeerd door de afgevaardigden van de kamercentrale Utrecht, een duidelijke richting gegeven aan de toen voorliggende beslisapunten. Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 23 januari 1989, met enige tekstuele wijzigingen, deze moties als beslisapunten overgenomen zoals deze aan de 42ste jaarlijkse algemene vergadering worden voorgelegd.

Uitgangspunt is dat het doen van uitspraken zowel op politiek als organisatorisch terrein niet uitsluitend is voorbehouden aan het hoofdbestuur zolang de algemene vergadering niet bijeen is. De frequentie van bijeenkomsten van de partijraad kan nl. veel hoger zijn dan die van de algemene vergadering. Controle op doen en laten van het toekomstig „kleine” hoofdbestuur is, en voor de bestuurder en voor de partij in haar geheel, van fundamentele betekenis.

Voots is in de discussie rond de voorstellen van de Reglementen Evaluatie Commissie de positie van de partijraad een groot aantal malen centraal komen te staan.

Wil de partij zowel vereenvoudiging van regelgeving als vermindering van het aantal partij-instanties nastreven dan is het noodzakelijk de partijraad meer bevoegdheden te geven en daarbij tevens de samenstelling (o.a. de wijze waarop) van de raad te herzien.

Huidige situatie ondercentrales

Ondercentrales worden zowel in statuten als huishoudelijk reglement genoemd.

Artikel 14.6 st. schrijft het bestaan van ondercentrales nadrukkelijk voor (art. 2 geeft het als begrip). De artikelen 15.5, 19.3, 21.2, 21.3 en 31.4 st. regelen enige basisvoorwaarden en taakstellingen. Verder wordt verwezen naar het huishoudelijk reglement.

In dat reglement worden in de navolgende artikelen de ondercentrales zowel in actieve als passieve zin genoemd. Het betreft de artikelen 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 18, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 41, 42, 46, 47, 48, 58, 59 en 66.

Van genoemde artikelen zijn de nrs. 27, 28 en 29 juncto de nrs. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 23, 24 en 25 van belang voor het specifieke functioneren en de daarbij behorende taakstellingen.

Deze taakstellingen laten zich in het kort als volgt samenvatten:

1. De ondercentrale doet hetgeen statuten en h.r. voorschrijven;
2. De ondercentrale bevordert de op-richting van afdelingen;
3. De ondercentrale bevordert dat afdelingen goed functioneren;
4. De ondercentrale bevordert en coördineert werkzaamheden van propaganda, ledenwerving, vorming en scholing voorzover de desbetreffende kamercentrale dat opdraagt of afdelingen deze taken overdragen;
5. De ondercentrale coördineert openbare bijeenkomsten van afdelingen binnen haar gebied;
6. De ondercentrale voert uit hetgeen door het hoofdbestuur en het bestuur van de desbetreffende kamercentrale wordt opgedragen.

Ten aanzien van het gestelde onder 1 dient nog te worden opgemerkt

- a) ondercentrales vormen een schakel in de procedure bijzondere besluitvorming (art. 48 h.r.);
- b) ondercentrales wijzen bestuursleden aan in het bestuur van de desbetreffende kamercentrale;
- c) ondercentrales kunnen voorstellen indienen t.b.v. een algemene vergadering, zij hebben tevens het recht van amendement;
- d) ondercentrales (vijf) kunnen een algemene vergadering bijeenroepen (art. 19.3 st.).

Bij deze opsomming valt op dat de coördinerende taak centraal staat in het functioneren van de ondercentrales. Vooral coördinatie van werkzaamheden is belangrijk; veel minder belangrijk is de taakstelling i.v.m. meningsvorming afgezien van plaats en betekenis van het gestelde onder 1a en 1b.

N.B.

Omdat de taakstelling in het algemeen

coördinatie inhoudt is het verklaarbaar dat 4 % van de afdracht van de jaarcontributie aan de oc's ten goede komt. Wel is bij onderzoek gebleken dat het voorkomt dat afdelingen en kamercentrales nog een extra bijdrage ter dekking van bepaalde kosten verstrekken.

Huidige situatie partijraad

De partijraad wordt zowel in statuten als huishoudelijk reglement genoemd. Artikel 31 statuten schrijft het bestaan van de partijraad nadrukkelijk voor. Het regelt enige basisvoorwaarden en taakstellingen. Verder wordt verwezen naar het huishoudelijk reglement.

In dat reglement wordt in de navolgende artikelen de partijraad zowel qua samenstelling, zittingsduur, spreek- en stemrecht, taakstelling en bijeenroeping genoemd.

Het betreft de artikelen 50, 51, 52 en 53 ondergebracht in hoofdstuk VIII.

De taakstellingen laten zich in het kort als volgt samenvatten:

1. de raad heeft in politiek en organisatorisch opzicht een adviserende taak;
2. de raad kan al dan niet gevraagd adviezen geven aan de algemene vergadering, het hoofdbestuur en de kamerfracties;
3. de raad kan krachtens bijzondere machtiging door de algemene vergadering **namens de VVD** politieke uitspraken doen en huishoudelijke besluiten nemen, die als dan de kracht hebben van een uitspraak onderscheidenlijk besluit van de algemene vergadering;
4. de raad kan een politieke uitspraak doen zonder machtiging van de algemene vergadering waarbij dan eventueel door het hoofdbestuur, ten minste vijf afdelingen, ten minste vijf ondercentrales of ten minste twee kamercentrales gedurende twee maanden na de uitspraak een voorstel kan worden ingediend om die uitspraak aan de algemene vergadering voor te leggen. Deze kan dus besluiten de uitspraak dan als niet gedaan te beschouwen.

Ten aanzien van samenstelling, spreken en stemrecht en bijeenroeping kan het volgende gesteld worden:

1. De raad wordt gevormd door een kern van gem. 80 afgevaardigden met daar omheen gegroepeerd 116 leden die q.q. zitting hebben in de raad maar daar niet speciaal toe zijn aangewezen;
2. Het aantal afgevaardigden dat door de centralevergadering van een kamercentrale wordt verkozen, is gerelateerd aan het aantal leden dat de kamercentrale telt. Om het aantal afgevaardigden te bepalen dient de formule

$$Y: \left(\frac{1.5 \times Z}{100} \right) = X \text{ te worden toegepast.}$$

Daarbij is

Y: aantal leden per kamercentrale (minus aspirantleden) per 1 januari

Z: totaal aantal leden van de VVD (minus aspirantleden) per 1 januari

X: aantal afgevaardigden waarbij de uitkomst naar boven wordt afgerond;

3. Het voorzitterschap van de raad wordt q.q. vervuld door de voorzitter van de partij; het secretariaat wordt q.q. vervuld door de algemeen secretaris van de partij;
4. De bijeenroeping van de raad is een prerogatief van de voorzitter van de raad; een aantal van ten minste 10 leden heeft het recht het zelfde te doen;
5. Het stemrecht is voorbehouden aan de afgevaardigden, de leden van het hoofdbestuur, de voorzitters van de kamercentrales en 4 afgevaardigden van de Organisatie Vrouwen in de VVD. In totaal gem. circa 133 leden;
6. Het spreekrecht is voorbehouden aan de leden van de raad, aan daartoe speciaal uitgenodigde deskundigen, aan leden van commissies van advies, aan bestuursleden van de bijzondere groepen en eventueel andere leden van de partij op uitnodiging van het hoofdbestuur.

Overwegingen

In de functie en structuur van de partijorganisatie is de algemene vergadering het hoogste orgaan. In het verenigingsrecht wordt dit ook voorgeschreven in

het BW, boek 2. Die vergadering bestaat sedert 1948 uit de afgevaardigden van de afdelingen. Ondercentrales c.q. kamercentrales hebben op die vergadering geen stemrecht tenzij zij tevens afdeling zijn. Op de centrale-vergaderingen van de kamercentrales hebben de ondercentrales eveneens geen stemrecht (tenzij tevens afdeling).

Het hoofdbestuur gaat er vanuit dat aan het beginsel dat afdelingen vertegenwoordigd zijn op de algemene vergadering, terwille van de werking van de partij-democratie, niet getornd dient te worden.

Daarnaast heeft de partijraad in theorie een groot aantal bevoegdheden die zij ontleent aan reglementaire bepalingen terzake maar ook aan eventuele machtiging per taakstelling door de algemene vergadering.

In tegenstelling tot de andere grote politieke partijen komt de raad in geringe mate bijeen. Daarentegen wordt relatief zeer veel voor finale besluitvorming direct gebracht in de algemene vergadering. Typerend is dan ook dat in de eerste 20 jaar van de partij de algemene vergadering 30 maal bijeenkwam, terwijl in de tweede 20 jaren dit aantal 46 bedroeg. Een gemiddelde over die laatste periode van 2,3. Het gemiddelde van de bijeenkomsten van de partijraad bedroeg in die zelfde periode 2,6. In de eerste periode was dit gemiddelde 3,0. Derhalve is duidelijk sprake van verschuiving van het nemen van besluiten en het doen van uitspraken van de instelling partijraad naar de instelling algemene vergadering.

Bij deze overwegingen dient voorts te worden betrokken het feit dat thans een bijeenkomst van een partijraad ca. f 5.000,- bedraagt, daarentegen bedragen de directe kosten verbonden aan een bijeenkomst van de algemene vergadering ca. f 45.000,-. Bij vermindering van het aantal algemene vergaderingen met gem. 1,3 en toeneming van het aantal bijeenkomsten van de raad met gem. 2 kan een besparing op jaarbasis van ca. f 50.000,- worden verkregen. In een periode van bezuiniging een niet onaanzienlijk voordeel!

In de praktijk wordt in de partij dus uitgegaan van een pyramidale structuur, maar reglementair is sprake van besluitvorming op twee rails, waarbij steeds de spoorbielen de dwarsverbindingen vormen. Immers de partijraad neemt in theorie een belangrijke plaats in. Evenals de pendanten van die partijraad: de verkiezingsraad en de kandidaatstellingsraad.

In diverse procedures nemen zij de bijna definitieve beslissing. Het hoofdbestuur heeft dan ook in de beslisapunten inzake een mogelijke hervorming van de partijraad met die bijzondere positie van de raad rekening gehouden.

Conclusie

Bij aanvaarding van de door het hoofdbestuur voorgelegde beslisapunten verwacht het hoofdbestuur een sluitend geheel, van wijze van besturen, van dragen van verantwoordelijkheid en van eventuele besluitvorming binnen de partij, te bereiken. Een tweesporenstructuur met onderlinge verbindingen komt zo tot stand waarmee de slagkracht en het vermogen tot besturen aanmerkelijk toeneemt. De mogelijkheden van een goed management op politiek en organisatorisch gebied worden vergroot, hetgeen de afgelopen jaren een duidelijk in de partij levende wens was (en is).

Bijlage II

Levensbeschrijvingen kandidaten hoofdbestuur (in alfabetische volgorde):

Mevr. A.A. Aeyelts Averink-Winsemius te Krimpen a/d IJssel.

25 juni 1939. HBS-B, studie Westerse Sociologie RU Leiden (gedeeltelijk); cursus „International Organizations” Universiteit van Geneve; VN New York; diverse (bestuurs)functies binnen de VVD o.a. voorzitter afdeling, lid AB kc. Leiden, penningmeester landelijk bestuur „Vrouwen in de VVD”, lid partijraad, lid diverse werkgroepen, lid DB provinciale bibliotheek centrale Zuid-Holland, voorzitter bestuur scholengemeenschap HAVO/VWO. Huidige functies: com-

missaris N.V., lid gemeenteraad Krimpen a/d IJssel sinds 1982, lid dagelijks bestuur VVD sinds 1987.

Mevr. I. van Assen te Son.

5 augustus 1943. HBS-B en studie pedagogiek. Beroep: wethouder sinds 1982; portefeuille: ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, verkeer, grond- en milieuzaken, economische ontwikkeling, personeel en organisatie; lid van het dagelijks bestuur van het Samenwerkingsverband Agglomeratie Eindhoven sinds 1986, portefeuille: ruimtelijk ordening.

Werkzaamheden/bestuursfuncties:

1977-1982 lid van het dagelijks bestuur van de Vrouwenraad Noord-Brabant; lid sectie Permanente Educatie van de Nederlandse Vrouwenraad; lid werkgroep „Volwasseneneducatie” van de landelijke Raad voor Cultureel Werk; 1978-1979 bestuurslid VVD-afd. Son en Breugel; 1980-heden lid van de gemeenteraad Son en Breugel; 1982-heden lid van het dagelijks bestuur van het Industrie-schap Ekkersrijt; 1986-heden lid van het Algemeen Bestuur van het Samenwerkingsverband Agglomeratie Eindhoven; bestuurslid van het Provinciaal Opbouw Orgaan Noord-Brabant (PON); lid van de commissie Vrouwen en Lokaal Bestuur van de Vereniging Nederlandse Gemeenten; 1988 lid van het regiobestuur van SAMIVOZ (Samenwerkende instellingen voor zorgverlening).

J.D. Blaauw te Zeist.

27 april 1941. HBS-B; Koninklijk Instituut voor de Marine; officier KM 1962. 1962-1978 Kon. Marine, gediend a.b. onderzeeboten, jagers en fregatten; 1978-juni 1986 lid Tweede Kamer; juni 1986-sept. 1988 Kon. Marine, Marine-staf/Marinestafschool, bijzondere opdrachten; sept. 1988-heden lid Tweede Kamer; 1987-1989 lid Provinciale Staten Utrecht; 1981-1986 lid Assemblee Raad van Europa, secr.-generaal Liberale Fractie; 1981-1986 lid Assemblee West-Europese Unie; vice-president Assemblee; 1982-1986 voorzitter Liberale Fractie; 1987-heden lid Executive Committee federatie Europese Liberalen en Democratie; 1987-heden lid Executive Committee Liberale Internationale, tevens vice-vr. Human Rights Working Group, voorzitter internationale werkgroep Biogenetics; 1978-heden lid/adviseur lid partijcommissie Buitenland en Defensie; 1987-heden lid bestuur Liberale Internationale Groep Nederland; sedert 1985 lid bestuur Kon. Ver. Onze Vloot; sedert 1987 lid bestuur Europese Beweging Nederland; sedert 1987 lid alg. vergadering NOVIB; sedert 1984 secr./penningm. „European Interparliamentary Group for Soviet Jewry”; sedert 1987 deelnemer diverse werkgroepen maritieme zaken infrastructuur en transport. Sedert 1987 lid van het dagelijks bestuur van de VVD.

Mevr. J.C. van Dijk-Sturm te Middelburg.

5 oktober 1938. HBS-B (geen diploma); bewegingstherapie Cesar (1958); vele bedrijfsgerichte seminars en andersoortige kadercursussen. Werk: 11 jaar eigen praktijk bewegingstherapie, voornamelijk zware gevallen zoals psychosomatische, spastische en poliopathiën; 1958-1960 hoofd afd. revalidatie-inrichting; 1969-1970 free-lance pr-mede-werker; 1970-1974 eigen bureau voor organisatie en pr. Vooral consument-gerichte PR-acties, organisatie rondom beurzen, modeshows, etc. Branches: sigaren, tapijndindustrie, tapijtgarens, confectiegarens, melkproducten. Werkgebied: West-Europa en Engeland; 1974-1978 directie-assistente voor een tapijtfabriek, speciaal belast met organisatie en pr.; 1978-1982 directeur van een kunsthandel. Moderne en oude kunst; 1982-1983 beleidsmedewerkster bij een politieke vrouwen organisatie, belast met bestuurlijke reorganisatie; 1983-heden persoonlijk medewerkster van een lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal beleidsondersteunend. Portefeuilles: economische zaken (energie, bedrijven etc.), sociale zaken (arbeidsmarkt, arbeidsvoorwaarden etc.); 1983-heden lid gemeenteraad Middelburg; heden extern deskundige bij de Emancipatieraad. Voorzitter Kamercentrale Zeeland.

Dr. L. Ginjaar te Leidschendam.

28 mei 1928. Studeerde chemie RU Leiden (gepromoveerd, 1960); was minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne in het kabinet Van Agt/Wiegel van 1977-1981; voordien - en laatstelijk - directeur

studie en informatiecentrum TNO voor milieu-onderzoek; nadien voorzitter van het college van bestuur van de Rijks-Universiteit te Utrecht (1982-1986); is thans voorzitter van de Gezondheidsraad en van de Centrale Raad voor de Milieuhygiëne; was voorzitter van de afdeling Rijswijk van de VVD (1967-1970); lid prov. st. van Zuid-Holland (1971-1977) laatstelijk als fractievoorzitter; lid van het dagelijks bestuur van de VVD sinds 1983; voorzitter van de partij sinds 29 november 1986; sinds 1981 lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Drs. J.C. Gmelich Meijling te Den Helder.

4 februari 1936. Opleiding: HBS-B; 1956-1960 Adelborst voor de zeedienst bij het Kon. Inst. voor de Marine te Den Helder; 1974 Doctoraal examen aan de RU Leiden in de faculteit der Sociale Wetenschappen, intersubfaculteit psychologie en onderwijskunde; hoofdvak: onderwijskunde; bijvak: bedrijfs- en organisatiepsychologie. Loopbaan: 1960-1978 beroeps-off. bij de Kon. Marine (zeedienst) eervol ontslag 16 april 1978 als Luitenant ter Zee der eerste klasse; 1978-1985 burgemeester van Castricum; 1985-heden burgemeester van Den Helder. Politieke functies: 1968-1970 bestuurslid VVD, afd. Oegstgeest; lid statencentrale Leiden; lid propagandacommissie regio Leiden; 1970-1978 lid gemeenteraad van Oegstgeest; 1974-1978 wethouder te Oegstgeest, tweede loco-burgemeester. Enige huidige bestuursfuncties: vrz. psychiatrisch ziekenhuis St. Willibrord te Heiloo; lid hoofdbestuur Kon. Noord- en Zuid-Hollandse Reddingsmaatschappij; vrz. Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten; vrz. Regionaal Alarmeringsorgaan Kop van Noord-Holland; directeur van de Hollandse Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem.

Drs. M.A.J. Knip te Hasselt.

14 april 1947. Opleiding en loopbaan: 1967-1971 Kon. Mil. Academie, sociale en economische studierichting; 1970-1975 RU Utrecht, Rechten, Bestuurswetenschappelijk Vrij doctoraal; 1971-1976 off. Kon. Landmacht, Cavalerie, twee lijn-functies, een staffunctie; 1976-1978 min. van Financiën, projectleider financiële instrumenten (subsidies, heffingen, belastinguitgaven etc.); 1979-1983 min. van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Rijksplanologische Dienst; plv. hdf. afd. bestuursaanleggelegenheden; 1984-1 februari 1989 burgemeester van Hasselt; sedert 1 februari 1989 burgemeester van Noordoostpolder. Voorzitter van de kc. Overijssel.

Mr. I.W. Opstelten te 's-Gravenhage.

Geboren 1944. Was burgemeester van Dalen, Doorn en Delfzijl. Thans directeur-generaal bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tot eind 1984 vice-vr. van de Vereniging van Staten- en Raadsleden. Was lid van de koepelcommissie Justitie/Binnenlandse Zaken. Voorzitter commissie Gemeenteprogram '86. Lid van het dagelijks bestuur van de VVD (ondervoorzitter) sedert 1987.

Mevr. M.J.H. den Ouden-Dekkers te Wageningen.

1 januari 1940. Lid van de Centrale Staf-groep van de Technische Universiteit Eindhoven (parttime). In het verleden vervulde zij politieke en bestuurlijke functies: lid van de gemeenteraad van Wageningen (fractievr.); secretaris-politiek van de kamer-centrale Gelderland; lid van de prov. staten van Gelderland; lid van de commissie tot herziening van het beginselprogramma en het Liberaal Manifest; vice-vr. van de Organisatie Vrouwen in de VVD; lid van de partijraad; lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, alsook van de Raad van Europa en de West-Europese Unie. Huidige politieke en bestuurlijke functies: lid prov. staten van Gelderland; lid van de partijcommissie Ontwikkelingssamenwerking; lid van de partijcommissie Wetenschap en Technologiebeleid; lid van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond; lid van de Harmonisatieraad Welzijnsbeleid; lid van de Nationale Adviesraad Ontwikkelingssamenwerking.

Drs. P. Ressenaar te 's-Gravenhage.

Geboren 1938. Was hoofd van de afdeling Arbeidsmarktpolitiek bij het ministerie van Sociale Zaken; was secretaris van het Verbond van Nederlandse Ondernemingen; 1975-1986 directeur van het bureau bijzondere bedrijfsproblemen. Sinds 1987 directeur Org. adviesbureau Ressenaar & Partners. Was lid van de gemeenteraad van 's-Gravenhage; evens

fractievoorzitter. Was fractie-voorzitter van de Gewestraad 's-Gravenhage. Was lid van de commissie Volkshuisvesting. Is voorzitter van de Financieel-Economische Commissie. Was lid van de partijraad. Sedert 1987 lid van het dagelijks bestuur van de VVD (penningmeester).

Drs. F. G. J. Steenmeijer te Oosterwolde.

Geboren 1939. Thans leraar aan de Rijksscholengemeenschap te Ooststellingwerf. Was van 1976-1988 lid van de prov. staten van Friesland; 1981-1987 Gedeputeerde. Hij was eerder lid van de partijraad; lid van de Landelijke Onderwijs Commissie. Sedert 1988 lid van het dagelijks bestuur van de VVD.

Drs. B. J. M. Verwaayen te Wateringen.

Geboren 1952. Was plv. algemeen directeur bij ITT; thans alg. dir PTT-telecommunicatie. Was o.a. vrz. NKW en ANVM; was lid van de defensiecommissie. Sedert 1983 lid van het dagelijks bestuur van de VVD.

Mr. O. Vogelenzang te Amsterdam.

22 januari 1923. Studie: Stedelijk gymnasium Groningen; Rijksuniversiteit Groningen, doctoraal examen Nederlands Recht; M.O. boekhouden. Vroegere functies: 1946 Accountantskantoor Moret & Starke; 1950 medewerker Belastingconsulenten Tekenbroek en Zeven; 1952 diverse functies; 1962 directeur Amsterdamsche Bank NV, Amsterdam; 1964 lid Raad van Bestuur van de Amsterdam-Rotterdam Bank NV, Amsterdam; 1979-1983 Voorzitter Raad van Bestuur van de Amsterdam-Rotterdam Bank NV, Amsterdam. Sinds 1 juni 1983 gepensionneerd. Bekleedt een 7-tal commissariaten, waarvan 4 als voorzitter, bij: Aegon (vrz.), Koninklijke Textiel Fabrieken Nijverdald-Ten Cate, AmRo Bank, Hoogovens, Hagemeijer, Siemens-Nederland (vrz.), Willem II sigarenfabrieken (vrz.). Daarnaast nog enkele bestuursfuncties en een lidmaatschap van een adviescollege.

Levensbeschrijving kandidaat adviseur hoofdbestuur, ingeolge artikel 23.4 onder 3 gew.st.

Mevr. A. C. den Ottelander te Utrecht.

2 december 1956. Opleiding: o.a. HAVO en de SOL (Stichting Opleiding Leren). Is bezig met het afronden van de studie Huishoudwetenschappen aan de Landbouw Universiteit te Wageningen. Heeft verschillende functies gehad in VVD en JOVD, o.a. secretaris vorming en scholing van de VVD-afd. Utrecht en hoofdredacteur van het JOVD politieke kaderblad LEF. Is sinds 1984 buitengewoon lid van de JOVD-adviesraad en vanaf 1985 adviserend lid van het VVD-hoofdbestuur in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst VVD/JOVD.

Bijlage III

Jaarverslag 1988

DE VVD EN DE SAMENWERKINGS OVEREENKOMST

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst zijn drie commissies te onderscheiden:

- de Commissie Jeugdbeleid;
- de Commissie Jongerenbeleid VVD/JOVD;
- de Landelijke Commissie Jongerenbeleid.

* De Commissie Jeugdbeleid

De Commissie Jeugdbeleid adviseert het hoofdbestuur, de VVD-fracties in de Eerste en Tweede Kamer en de VVD-leden in het Europese parlement over het jongerenbeleid in de ruimste zin van het woord.

In de commissie hebben VVD-leden zitting die beroepshalve betrokken zijn bij jongeren, bij de beleidsvorming en/of binnen de VVD actief zijn bij de opvang van jonge VVD-leden.

In het verslagjaar maakten de volgende leden deel uit van de commissie: mevr. C.E. van Berkesteijn-Terlingen, voorzitter
 F.T.J.M. Backhuijs, secretaris
 mevr. drs. J. Ferrier
 B. Lijdsman
 J.R. Nieuwkerke
 A.S. Scholten

drs. L.P. Stoel
 mevr. L. Vonhoff-Luijendijk, adviserend lid Eerste Kamer
 mevr. M.M.H. Kamp, adviserend lid Tweede Kamer
 H.F. Dijkstal, adviserend lid Tweede Kamer.

Mevr. Aeyelts Averink-Winsemius bezoekt deze vergaderingen in haar hoedanigheid als lid van het dagelijks bestuur.

Een jaarverslag van deze partijcommissie ex. art. 60 h.r. zal worden opgenomen als bijlage in het jaarverslag van het hoofdbestuur.

* De Landelijke Commissie Jongerenbeleid

De Landelijke Commissie Jongerenbeleid kwam in 1988 vier keer bijeen, op 10 februari, 25 mei, 21 september en 23 november. De vergaderingen werden door mevr. A.A. Aeyelts Averink-Winsemius, lid van het dagelijks bestuur en o.a. belast met het jongerenbeleid, voorgezeten.

Leden van de LCJ zijn de bestuursleden van de kamercentrales in het bijzonder belast met het jongerenbeleid.

De commissie inventariseerde op welke wijze in de kamercentrales vorm en inhoud wordt gegeven aan het jongerenbeleid. Regelmatig werden praktijkervaringen en aandachtspunten uitgewisseld. Daarnaast heeft verschillende malen een gedachtenwisseling plaatsgevonden rond de problematiek van de artikelen 6 en 7 van de samenwerkingsovereenkomst. De initiatieven rond het lespakket zijn tevens meerdere malen onderwerp van gedachtenwisseling geweest.

Overige punten van aandacht treft u onder de paragraaf jaarplan 1988 aan.

Aan het einde van het verslagjaar waren alle kamercentrales vertegenwoordigd in de LCJ. Als lid van het hoofdbestuur met adviserende stem, ingeolge de samenwerkingsovereenkomst, woonde mevr. A.C. den Ottelander de vergaderingen bij. De heer M. Rutte, coördinator jaarplannen VVD/JOVD, heeft op verzoek van de commissie alle vergaderingen, tot 1 november, bijgewoond. Per 1 november heeft het dagelijks bestuur de heer M. Visser als nieuwe coördinator jaarplannen VVD/JOVD benoemd.

* Jaarplan 1988

Ten aanzien van de volgende punten uit het jaarplan 1988 is in 1988 een concrete invulling gegeven aan:

1. vorming en scholing;
2. opvang jongeren;
3. topkadercursus.

ad 1:

Tussen VVD en JOVD wordt regelmatig informatie uitgewisseld over wederzijdse activiteiten op het terrein van vorming en scholing teneinde tot een betere afstemming van cursussen te geraken. Met ingang van 1 januari 1989 krijgen deelnemers aan cursussen van de Haya van Somerenstichting die jonger dan 30 jaar zijn een tegemoetkoming in de cursusbijdragen. De hoogte van de tegemoetkoming is afhankelijk van het type cursus.

ad 2:

Dit jaar heeft een afronding van de landelijke jongerenfolder plaatsgevonden. De folder zal met ingang van 1 januari 1989 aan nieuwe jonge leden worden gezonden.

ad 3:

In april 1988 heeft een succesvolle topkadercursus VVD/JOVD plaatsgevonden. Als thema is voor „Liberalisme op z'n kop” gekozen. De 40 deelnemers waren voor 50 % jonge VVD'ers en 50 % JOVD'ers.

Jaarplan 1989

1. VORMING EN SCHOLING

a. Topkadercursus

In het voorjaar 1989 zal er een topkadercursus worden georganiseerd voor jongeren tot 30 jaar. Voor deze training die een weekend in beslag zal nemen en waaraan een 40-tal leden van VVD en JOVD kunnen deelnemen wordt een actueel thema gekozen. De kosten van de topkadercursus worden verdeeld tussen de organisaties volgens een nader vast te stellen verdeelsleutel.

b. Locaal

Aan de vertegenwoordigers van VVD en JOVD in kamercentrales en districten, resp. afdelingen, zal het initiatief overgelaten worden, waar mogelijk gezamenlijk, cursussen te organiseren. Vanuit de landelijke organisatie zullen betrokkenen geïnformeerd worden over mogelijkheden, adressen en financiering. Vertegenwoordigers van VVD en JOVD worden verzocht informatie uit te wisselen om te voorkomen dat vergelijkbare activiteiten ongecoördineerd worden georganiseerd. Beide organisaties maken aan hun leden duidelijk welke cursussen van respectievelijk VVD en JOVD op elkaar aansluiten.

c. Trainers

De JOVD leidt een groep trainers op, daarbij kan een beroep worden gedaan op de Haya van Somerenstichting. Overzichten met namen en adressen van trainers worden over en weer uitgewisseld.

d. Prijzen

Voor de cursussen die gezamenlijk worden georganiseerd, wordt uitgegaan van een deelnemersbijdrage die voor leden van JOVD en VVD gelijk is. Daarbij dient er naar gestreefd te worden dat de hoogte van de deelnemersbijdrage geen essentiële belemmering vormt voor deelname van jongeren.

Cursussen van VVD en JOVD staan onder gelijke voorwaarden open voor deelnemers van de andere organisatie. Gelijke cursussen zouden daarbij op hetzelfde prijsniveau georganiseerd moeten worden. Daarbij gelden de volgende punten:

1. afstemming van cursussen;
2. voor cursussen van beide organisaties geldt voor jongeren van de andere organisatie dat zij kunnen deelnemen tegen dezelfde voorwaarden als leden van de eigen organisatie;
3. de deelnemersbijdrage voor cursussen dient zo laag mogelijk te zijn, zodat de drempel voor deelname zo laag mogelijk is.

2. OPVANG JONGEREN

a. doelstelling VVD:

Het opvangen van jonge partijleden en hen enthousiast maken voor het liberalisme en de VVD.

Activiteiten:

1. **Introductie:**
 De bestaande introductiefolder wordt aan alle nieuwe jonge leden (herkenbaar aan contributie-categorie) toegezonden, als aanvulling op het reguliere informatiepakket. Daarnaast ontvangt men een kaartje, om zelf een informatiepakket aan te vragen bij de JOVD.

Het informatiepakket bevat informatie over het liberale gedachtegoed.

2. Persoonlijke benadering:

Op lokaal niveau wordt met alle jongeren die zich aanmelden contact opgenomen. Dit gebeurt telefonisch of door middel van een (aangekondigd) bezoek. Het gesprek heeft een drieledig doel:

- a. nagaan of de introductiefolder goed is ontvangen en eventueel vragen die nog bestaan beantwoorden.
- b. stimuleren tot deelname aan een aantal concrete activiteiten die op lokaal- of kamercentrale-niveau of door de JOVD in die regio binnen niet al te lange termijn plaatsvinden.
- c. het peilen van eventuele wensen die bij het betreffende lid nog leven ten aanzien van zijn of haar opvang.

3. Introductiebijeenkomsten:

Als er in een afdeling of eventueel ondercentrale een behoorlijk aantal nieuwe leden is kan hiervoor in overleg met de JOVD een introductiebijeenkomst worden georganiseerd; de behoefte hieraan moet wel via de persoonlijke benadering zijn gebleken en daar op inspelen. Het doel van een introductiebijeenkomst is vooral van sociale aard: kennismaken met elkaar, bestuurders van de afdeling, gemeenteraadsleden, eventueel vertegenwoordigers van de OC- en KC-besturen (bestuursleden specifiek belast met jongerenzaken), statenleden en vertegenwoordigers van de JOVD in die plaats. Daarnaast kan er meteen worden gezorgd dat men nog meer beeld krijgt van de VVD en JOVD, en hun mogelijkheden om actief te worden. Voor deze bijeenkomst zou een geroutineerde inleider uitgenodigd kunnen worden. Daarvoor kan men op KC-

niveau een sprekerspool vormen van VVD-ers en JOVD-ers.

Ten aanzien van de bijeenkomst dient een goede afstemming plaats te vinden in samenwerking met de JOVD. Achteraf zal met de jongeren een evaluatie plaatsvinden over de opvang. Het gaat daarbij om te onderzoeken of de maatregelen het beoogde effect hadden.

Bovenstaande sluit andere vormen van opvang niet uit.

b. doelstelling JOVD

Het opvangen van JOVD-leden en hen enthousiast maken voor het liberalisme en de JOVD.

Activiteiten:

Alle activiteiten van de JOVD zijn gericht op de opvang en opleiding van jonge liberalen. Verdere ontwikkeling betreft het ontwikkelen van standpunten en bijbrengen van politieke vaardigheden. De gehele organisatie is toegesneden op het verwezenlijken van deze doelstelling. De JOVD kan bij introductiebijeenkomsten voor nieuwe leden een VVD-spreker als gast uitnodigen. Nieuwe leden ontvangen een kaartje, om zelf een informatiepakket aan te vragen bij de VVD.

3. LIBERALISME

Doelstelling:

Het geven van bekendheid aan de doelstellingen en uitgangspunten van het liberalisme.

Activiteiten:

De commissie Jongerenbeleid VVD/JOVD vertrouwt erop dat in 1988 het lespakket Liberalisme gereed zal komen. Brede distributie ervan bij het middelbaar en beroeps onderwijs dient te worden gestimuleerd.

De commissie acht een andere analyse in 1989 inzake eenvoudige documentatie over het liberalisme, ten behoeve van nieuwe leden van de JOVD en VVD, noodzakelijk.

4. JONGERENCAMPAGNE

Doelstelling:

Het werven van nieuwe leden en jonger-

ren voor het liberalisme.

Activiteiten:

JOVD en VVD voeren permanent act om jongeren te interesseren voor het liberalisme. JOVD en VVD voeren h campagne zelfstandig en plegen operationeel overleg met elkaar over afstemming van activiteiten en eventuele thema's. In 1989 wordt aandacht besteed aan de Europese verkiezingen.

5. BEKENDHEID GEVEN AAN ACTIVITEITEN

Doelstelling:

Leden van de VVD en JOVD op landelijk, regionaal en lokaal niveau op hoogte brengen en enthousiasmeren voor activiteiten van de andere organisatie.

Activiteiten:

1. VVD en JOVD ruimen op congressusruimte in voor een kraampje van de ander;
2. VVD en JOVD namen jongerenactiviteiten van de ander op in V&D (Driemaster).

De hoofdbesturen bevorderen een gelijk uitwisseling ook op lokaal en regionaal niveau.

6. COMMUNICATIE

Doelstelling:

Het bevorderen van de communicatie tussen de verenigingen, zowel plaatselijk als landelijk. Dit om een goede basis voor coördinatie en samenwerking te realiseren.

Een goede interne communicatie binnen de organisaties is eveneens van groot belang.

Activiteiten:

1. Het onderhouden van contacten tussen VVD en JOVD bestuurders op alle niveaus is een voorwaarde tot een goede samenwerking.
 Het verdient aanbeveling dat het Kamercentrale-bestuur en het districtbestuur enkele malen per jaar bijeen komt.
2. Samenwerkingsprojecten die plaatsvinden op alle niveaus binnen de organisaties verdienen ondersteuning.

NOTITIES